

KON-TIKI

NÁVOD NA SESTAVENÍ

Konstrukce modelu je celkem jednoduchá, má obvyklé značení dílů a linií určených k ohýbání hran, a pomocný materiál (kulaté špejle, nitě, papír na podlepování atd.) je dostupný. Čtvrtkou podlepte díly 2, 5, 7, 13, díly 8, 6 a čtverečky H podlepte kancelářským papírem. Pokud byste chtěli vor pokládat na vodu, je vhodnější díly podlepovat a vor lepit acetonovým lepidlem. Rovněž byste neměli podcenit některé natření modelu vodovzdorným lakem. Balzové kmeny budete stáčet do válců, nejlépe na tužce o průměru max. 6 mm, a všechny válce označené A až G uzavřete čtverečky H, které nalepíte jednoduše natupo k čelům trubiček a po zaschnutí lepidla je odstříhnete po obvodu. Kmen A je středový, jeho jeden konec si zvolte jako příďový. K němu po obou stranách postupně přisazujte (a přilepujte na rovné podložce) ostatní kmeny 2x B až E tak, že vždy následující díl umístíte vzhledem k předchozímu kmenu o **7 mm dozadu!** Vzniklou stupňovitou příď zakryjete podélně složeným vlnolamem 5, což byly desky z borového dřeva. V horní části vyztužte obě prkenná křídla dvěma trámky č. 4 (mangové dřevo).

Pokračování na str. 23

Foto Václav Holíč

KON - TIKI

VYSTRİHOVAČKA

**Pred 44 rokmi nórsky bádateľ Thor Heyerdahl po-
tvrdil svoju migračnú teóriu o pôvode praobyvateľov
Polynézie, ktorú vedecky svet dovtedy neuznával.
Podľa nej pochádzajú z Južnej Ameriky a cez Tichý
oceán sa preplavili na jednoduchých pltiach.**

Heyerdahlova výprava vyplávala 28. apríle 1947 z peruvianskej prístavu Callao. Napriek tomu, že stroškovála na útese Rairoia, čo je práve jeden z polynézskych ostrovov, úspešne prekonala viac ako 8 000 km plavby Pacifikom. Túto dobrodružnú cestu Heyerdahl opísal v knihe „V znamení KON-TIKI“, vydanej Nakladateľstvom Albatros v r. 1970. Z nej sme čerpali všetky údaje o konštrukcii Heyerdahlovej plte, ktorej vystrihovací model vám teraz ponúkame. V návode navyše nájdete niekoľko informácií, ktoré jednak rozširujú vaše znalosti o balzových plavidlách starých Polynézanov – a sú tiež veľmi dôležité pre potreby našej novej súťaže. Napríklad balza, z ktorej boli plte zhotovené, je veľmi ľahké drevo s hustotou (memou hmotnostnou) $\rho = 0,12-0,30$, t. j. v priemere $0,20 \text{ g/cm}^3$. Na stavbu KON-TIKI sa použilo celkom 12 balzových kmeňov s priemerom 2 nórské stopy a 12 kmeňov s priemerom 10 stopy, piť sama mala plochu 18×45 stóp (1 nórška stopa = $0,313 \text{ m}$). Všetky údaje si môžete prepočítať na m , m^2 a m^3 , zistiť skutočné rozmery plte i jej priemernú hmotnosť (bez príslušenstva: lán, stožiaru, kajuty a pod.) a potom i mierku nášho modelu.

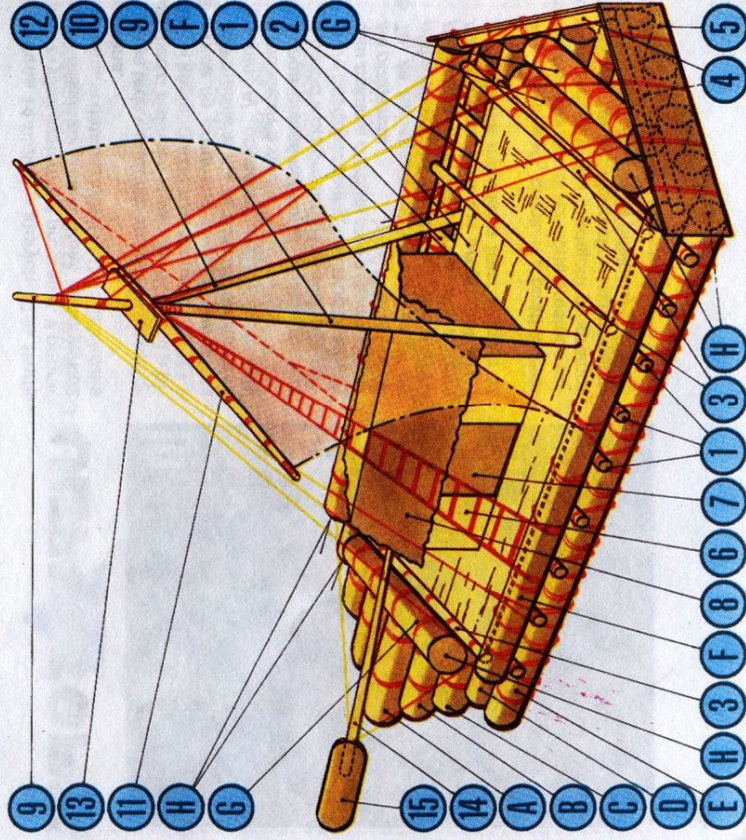
Ale teraz už ku stavbe. Je celkom jednoduchá, má obvyklé značenie dielov a pomocný materiál je dostupný. Balzové kmeňe stočte do valcov najlepšie na ceruzke s priemerom 6 mm. Všetky tieto diely ozna-

čené **A** až **G** uzatvorte štvorcem **H**, ktorú prilepíte naplocho k čelám rúrok a po zaschnutí lepidla ostrihajte po obvode. Kmeň ako stredový, jeden jeho koniec si vyberte ako čeliny. K nemu po oboch stranách postupne prilepte ostatné kmeňe **2** x **B** až **E** tak, že vždy nasledujúci diel umiestnite na predchádzajúci kmeň o 7 mm dozadu. Vzniknuté stupňovité čelo zakryte pozdĺžne zloženým vinolamom **5** (boli to dosky z borovicového dreva). V homej časti vystužte obe dosky trámami **4** (mangové drevo) – 2 špajle s priemerom 3 mm a dĺžkou 40 mm. Na kmeňe rozložte deväť priečných guľatín zo špajli dĺžky 70 mm podľa dielu **1** a nad krajnej kmeňe **E** prilepte k priečnym trámom dva kmeňe **F** ako ochradu plte.

Teraz všetky kmeňe medzi sebou dôkladne previazte lanami: ihlou a dvojťou zrebnu noťou ich prešite a obviažte podľa vlastnej úvahy (niť by mala mať farbu prierodných konopí). Riadiť sa však návodnou kresbou, lebo najdôležitejšie je väzba priečných kmeňov k bočným.

Na piť položte niekoľkokrát podlepenú palubu **2** (borové dosky vpredu zakryté bambusovou rohožou) – pozor však, na ľavom boku bola paluba otvorená kvôli odto-ku vody. Palubu zaisťujte tromi priečnymi kmeňmi s dĺžkou 50 mm podľa dielu **3**. Vpredu bola piť spevnená dvoma kratšími balzovými prírezmi, vzadu pri stanovišti kormidelníka jedným kmeňom – použite diely **3** x **G** tiež obviažte niťou.

Poskladajte kajutu **6** (steny boli spletené z bambusu), na spodné zálepký položte rohož **7**. Vnútorne steny kajuty by ste mali namočiť temperovou farbou zodpovedajúcou odtieňu a skúsenejší modelári si určite zhotovia i vybavenie: lodné beďne, súdky, rákosové lôžka s prikrývkami a pod. Horné

zálepký zahňte do tiače, kajutu uzavrite strechou **8** (bambusová kostra s rozmermi 8×14 stóp pokrytá listami banánovníka). Pozaschnutí lepidla nožnicami upravte nepravidelne okraje strechy a kajutu prilepte na palubu vstupným otvorom vpravo.

Zo špajli zhotovte podľa dielov **9** a **10** dvojíty stožiar (mangové drevo s dĺžkou 41 stóp) a rahnó **11** (vo výške 29 stóp), na ktorú prísijete plachtu **12**. Vyrobená bola z hrubého zrebneho plátina, preto ju ešte pred montážou na rahnó zatarbte zozadu daným odtieňom a nechajte uschnúť (napr. na flasi), čím napodobíte jej vyduťú. Stožiar vyzývajte roznožený mierne šikmo dozadu a opríte ho o strechu kajuty. Podľa návodnej kresby všetko zaisťte lanami a povodným rebríkom na pravoboku. Nad úväz rahnó umiestnite hliadkové sedadlo **13**, na zadok plte pripevnite kormidlo – diely **14** a **15** (borové a mangové drevo – môžete použiť špáradlo), a tým ste so stavbou modelu KON-TIKI hotoví. Dúfame, že sa práca vydarila a na záver vám ponúkame účasť v kupónovej súťaži: po postavení modelu vypočítajte požadované parametre predlohy – skutočnej plte – a odovďte mierku, v ktorej bol jej model skonštruovaný. Vypočítanými hodnotami vyplňte súťažný kupón (str. 47), vystrihnite a nalepte ho na korešpondenčný listok, a do konca októbra pošlite na adresu našej redakcie. Zo správnych odpovedí vyzrebuje 5 modelárov, ktorí od nás dostanú pekné vianočné darčeky. Mená štastlivcov uverejníme v decembrovom čísle (č. 12). Vystrihujte, modelujte a píšite! Na vaše odpovede a stretnutie pri ďalších vystrihovačkách sa tešia

Baj a redakcia
(pokračovanie na str. 47)

